SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 139/07-45

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. júla 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Ladislava Orosza vo veci sťažnosti J. Ž., M., zastúpeného advokátkou JUDr. E. P., P., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Poprad v exekučnej veci vedenej pod sp. zn. Er 3043/99, Ex 915/1999, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. Ž. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Poprad v exekučnej veci sp. zn. Er 3043/99, Ex 915/1999 p o r u š e n é b o l o .

2. J. Ž. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 60 000 Sk (slovom šesťdesiattisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Poprad povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky u k l a d á zaplatiť trovy právneho zastúpenia J. Ž. v sume 11 136,90 Sk (slovom jedenásťtisícstotridsaťšesť slovenských korún a deväťdesiat halierov) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. E. P. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Poprad j e p o v i n n ý uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia v sume 11 136,90 Sk (slovom jedenásťtisícstotridsaťšesť slovenských korún a deväťdesiat halierov) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky (...) vedený v (...) do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 14. marca 2007 doručené podanie J. Ž., M. (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorom namietal porušenie svojich základných práv a slobôd v exekučnom konaní. Ústavný súd podľa obsahu posúdil podanie sťažovateľa ako sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

Vzhľadom na to, že sťažnosť sťažovateľa v predloženom znení neobsahovala všetky náležitosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ustanovené v § 20 a v § 50 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ústavný súd vyzval 30. marca 2007 sťažovateľa, aby v určenej lehote doplnil svoju sťažnosť o chýbajúce náležitosti. Sťažovateľ sťažnosť doplnil podaním doručeným ústavnému súdu 18. apríla 2007.

Z doplnenej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Okresného súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) v exekučnej veci sp. zn. Er 3043/99, Ex 915/1999. Sťažovateľovi bola platobným

rozkazom okresného súdu sp. zn. Ro 32/95 z 12. januára 1995 uložená povinnosť zaplatiť oprávnenému S., a. s., 34 181 Sk s prísl. V predmetnej veci bola uznesením okresného súdu z 8. septembra 1999 výkonom exekúcie poverená súdna exekútorka JUDr. R. Ď., Exekútorský úrad, K.

Sťažovateľovi bolo 22. novembra 1999 doručené upovedomenie o začatí exekúcie, proti ktorému podal 28. novembra 1999 námietky. Sťažovateľ tvrdí, že *„Do dnešného dňa som nebol písomne vyrozumený Okresným súdom v Poprade ako rozhodol o mnou podaných námietkach. Až šetrením danej veci som sa dozvedel od oprávneného a to, že Okresný súd v Poprade č. k. Er 3043/99 uznesením dňa 8. 3. 2006 rozhodol o mojich námietkach a to tým spôsobom, že moje námietky zamietol. Ja som do dnešného dňa ako povinný neobdržal vyššie uvedené uznesenie. Tým, že Okresný súd v Poprade rozhodol o námietkach takmer po 6 a ½ roku ja ako povinný musím platiť úrok z omeškania aj za obdobie nečinnosti Okresného súdu v Poprade“.*

Na tomto základe sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd vyslovil, že nečinnosťou okresného súdu v označenej veci bolo porušené jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a aby mu bolo priznané primerané finančné zadosťučinenie v sume 120 000 Sk.

Ešte pred predbežným prerokovaním si ústavný súd vyžiadal vyjadrenie okresného súdu k sťažnosti sťažovateľa. Vo vyjadrení predsedu okresného súdu sp. zn. Spr. 218/2007 z 25. mája 2007 sa okrem iného uvádza:

„... Súdna exekútorka JUDr. R. Ď., doručila tunajšiemu súdu žiadosť o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie na návrh oprávneného S., a. s. odštepný závod K., proti povinnému J. Ž., bytom M. na vymoženie pohľadávky oprávneného 34.181,- Sk s prísl. a trov exekúcie dňa 2. 9. 1999 podľa zákona č. 233/1995 Z. z., na základe právoplatného platobného rozkazu Okresného súdu v Poprade č. k. Ro 32/95 zo dňa 12. 1. 1995.

Poverenie na vykonanie exekúcie bolo vydané tunajším súdom... 8. 9. 1999.

Dňa 10. 12. 1999 predložila exekútorka súdu námietky povinného proti exekúcii zo dňa 24. 11. 1999, ktorá nebola odôvodnená, a doplnená bola podaním povinného 1. 12. 1999.

Dňa 10. 1. 2000 súd vyzval exekútorku na vyjadrenie k námietkam povinného, ako aj k námietke o trovách exekúcie.

Dňa 19. 1. 2000 predložila exekútorka súdu vyjadrenie oprávneného k námietkam povinného, nevyjadrila sa však k námietke k trovám exekúcie.

Súd vyzval exekútorku na vyjadrenie k námietkam voči trovám exekúcie opakovane dňa 15. 3. 2004 a táto zaslala vyjadrenie dňa 29. 4. 2004.

O námietke povinného rozhodol vyšší súdny úradník... uznesením zo dňa 8. 3. 2006 tak, že námietku zamietol ako nedôvodnú. Rozhodnutie prevzal povinný 11. 4. 2006 a toto nadobudlo právoplatnosť 12. 4. 2006.

V exekúcii sa naďalej pokračuje u súdnej exekútorky, ktorá doposiaľ nevrátila poverenie na vykonanie exekúcie.

Vec nebola právne zložitá, ide však o konanie, ktoré sa vedie na súde ako aj u súdneho exekútora a súd môže konať až vtedy, keď exekútor predloží všetky podklady a vyjadrenia.

Je síce pravdou, že od predloženia potrebných dokladov súdnou exekútorkou uplynuli 2 roky do vydania rozhodnutia o námietke voči exekúcii, stalo sa to však z dôvodu, že túto agendu začali vybavovať vyšší súdni úradníci, ktorí spočiatku nemali dostatok skúseností.

Tvrdenie sťažovateľa považujeme však za účelové, v snahe získať finančné plnenie a vylepšiť svoju finančnú situáciu, pretože o rozhodnutí sa dozvedel ešte 11. 4. 2006, kedy rozhodnutie prevzal, neodvolal sa proti nemu a až takmer po roku podal ústavnú sťažnosť na porušenie svojich ústavných práv. Žiadame, aby Ústavný súd SR sťažnosti J. Ž. nevyhovel...“

Sťažovateľ spolu so sťažnosťou predložil aj žiadosť o ustavenie právneho zástupcu. Ústavný súd jeho žiadosti vyhovel a uznesením č. k. IV. ÚS 139/07-18 zo 6. júna 2007 mu ustanovil za právnu zástupkyňu v konaní pred ústavným súdom advokátku JUDr. E. P., P.

Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 139/07-23 zo 6. júna 2007 prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie a po jej prijatí vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne

pojednávanie. Predsedu okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby ak to uzná za vhodné, doplnil svoje vyjadrenie k sťažnosti z 25. mája 2007.

Právna zástupkyňa sťažovateľa a predseda okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na ústnom pojednávaní vo veci. Vzhľadom na to ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, keďže od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti sp. zn. Spr. 1/ÚS/2007 z 26. júna 2007 zdôraznil, že okresný súd v celom rozsahu zotrváva na svojom predchádzajúcom vyjadrení a navyše uviedol nasledovné:

„Sťažnosť povinného J. Ž. navrhujeme zamietnuť ako nedôvodnú. Sťažnosť bola podaná zjavne po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia súdu o zamietnutí námietky povinného proti exekúcii. Právoplatnosťou súdneho rozhodnutia povinnému zaniklo právo následne namietať porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Po právoplatnosti rozhodnutia, vychádzajúc zo základných zásad exekučného poriadku, je v konaní opäť činný súdny exekútor bez ingerencie súdu. V období odo dňa 29. 4. 2004, kedy po odstránení nedostatkov písomnej námietky a zistení stanoviska súdneho exekútora k uplatneným trovám exekúcie do rozhodnutia súdu, povinný nevyužil svoje právo vyplývajúce mu z ustanovenia § 62 Zákona 757/2004 Z. z. na podanie sťažnosti predsedovi okresného súdu, za účelom prijatia opatrenia. Samotný dôvod podanej sťažnosti, a to skutočnosť, že povinný musí uhrádzať úrok z omeškania aj za obdobie nečinnosti Okresného súdu Poprad sa javí scestným a neopodstatneným. Splatnosť pohľadávky oprávneného a priznanie úroku z omeškania bola stanovená súdnym rozhodnutím. Povinný mal povinnosť pohľadávku s príslušenstvom uhradiť v súdom stanovenej lehote a nesplnenie povinnosti nie je možné pričítať na ťarchu inej osobe. Nerešpektovanie súdneho rozhodnutia vo veci samej svedčí o nezáujme povinného podrobiť sa súdnej moci. Rozhodnutie o námietkach bolo povinnému riadnym spôsobom doručené ešte v roku 2006 a proti rozhodnutiu povinný neuplatnil opravný prostriedok.

V prípade, ak by Ústavný súd SR došiel k záveru, že zo strany súdu bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2

Ústavy SR postupom súdu, navrhujeme, aby súd povinnému nepriznal primerané finančné zadosťučinenie, pretože odôvodnenosť takéhoto návrhu povinný žiadnym relevantným spôsobom nepreukázal.“

K vyjadreniam predsedu okresného súdu na základe predchádzajúcej výzvy ústavného súdu zaujala stanovisko právna zástupkyňa sťažovateľa v podaní zo 16. júla 2007, v ktorom okrem iného uviedla:

„Sťažovateľ v celom rozsahu zotrváva na svojej sťažnosti a nasledujúcich vyjadreniach, ktoré boli Ústavnému súdu SR predložené.

Sťažovateľ opätovne uvádza, že jeho sťažnosť je dôvodná a spĺňa všetky náležitosti.

Doterajší postup Okresného súdu Poprad v namietanom konaní nesmeroval k tomu, aby sa vo veci právoplatne rozhodlo v primeranom čase a tým vytvoril stav právnej istoty, naopak z vyššie uvedeného vyplýva, že Okresný súd v Poprade svojou dlhodobou neodôvodnenou nečinnosťou porušuje základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Vyjadrenie predsedu Okresného súdu v Poprade je pre posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti irelevantné a to najmä z dôvodov, že exekučné konanie sa začína návrhom na vykonanie exekúcie, pokračuje súdnym rozhodnutím o poverení tohto ktorého exekútora exekúciu vykonať a končí súdnym rozhodnutím o ukončení resp. zastavení exekúcie.

To, že súd poverí exekučným konaním súdneho exekútora, nemožno považovať za ukončenie jeho činnosti s tým, že ostatné je vecou konajúceho povereného súdneho exekútora, pretože súdny exekútor je osobou, ktorej súd zveruje výkon tejto súdnej moci a z toho dôvodu zodpovedá za konanie v celom rozsahu exekučného konania tak, aby toto bolo v súlade s ústavnými právami.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v exekučnej veci vedenej pod sp. zn. Er 3043/99, Ex 915/1999.

V súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou ústavný súd už vyslovil, že právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov súdom sa vzťahuje aj na konanie o výkon rozhodnutia a rozhodovanie súdu v exekučnom konaní (napr. III. ÚS 15/03 alebo III. ÚS 229/04), keďže nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa Exekučného poriadku je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 143/02, IV. ÚS 292/04), pričom ústava v čl. 48 ods. 2 takéto konania z povinnosti súdov konať bez zbytočných prieťahov nevyníma. Aj podľa názoru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“) by právo na súdnu ochranu zostalo iluzórnym, keby vnútroštátny právny poriadok umožňoval, aby konečné súdne rozhodnutie ostalo „neúčinné“ na škodu jednej zo strán. Výkon rozsudku alebo rozhodnutia súdu treba považovať za integrálnu súčasť procesu v zmysle čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) (obdobne III. ÚS 15/03, III. ÚS 229/04).

Pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd vychádza zo svojej stabilnej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov“ (III. ÚS 61/98), pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza „až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98). Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania považovať také, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom alebo inom právnymi normami upravenom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98,

II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: 1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd prípadne iný orgán verejnej moci rozhoduje, 2) správanie účastníka konania a 3) postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd v zhode s vyjadreniami účastníkov konania konštatoval, že neexistujú dôvody, ktoré by umožňovali hodnotiť namietané exekučné konanie ako právne alebo fakticky zložité.

V rámci druhého kritéria ústavný súd po preskúmaní exekučného spisu sp. zn. Er 3043/99 konštatoval, že sťažovateľovi nemožno pripísať na ťarchu doterajšiu neprimeranú dĺžku namietaného exekučného konania. Ústavný súd zároveň vzal na vedomie námietku predsedu okresného súdu o tom, že sťažovateľ nevyužil svoje právo podať sťažnosť proti porušovaniu jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zohľadnil ju pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia.

Pokiaľ ide o postup okresného súdu v namietanom exekučnom konaní ústavný súd po preskúmaní spisu sp. zn. Er 3043/99 konštatoval, že jeho priebeh v zásade zodpovedá popisu, ktorý je uvedený v už citovaných častiach vyjadrení predsedu okresného súdu.

Z doterajšieho priebehu namietaného konania vyplýva, že k prieťahom došlo v období, keď okresný súd rozhodoval o námietkach proti exekúcii, ktoré mu boli doručené sťažovateľom 10. decembra 1999, pričom okresný súd o nich rozhodol až 8. marca 2006. Skutočnosť, že okresný súd rozhodoval o námietkach proti exekúcie takmer šesť rokov a štyri mesiace nemožno ospravedlniť žiadnym relevantným argumentom, a preto ústavný súd uzavrel, že v tomto období došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a teda k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Vo vzťahu k námietke predsedu okresného súdu, že sťažovateľ podal svoju sťažnosť zjavne po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia okresného súdu o zamietnutí jeho námietky, čím zaniklo aj jeho právo následne namietať porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ústavný súd v zhode so svojou doterajšou judikatúrou zdôraznil, že k odstráneniu právnej neistoty účastníkov namietaného exekučného konania vrátane sťažovateľa, dôjde až právne relevantným ukončením exekúcie, a nie nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia o jeho námietkach proti exekúcii, a preto ju v danom prípade nepovažoval za relevantnú pre svoje rozhodnutie o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Sťažovateľ žiadal, aby mu bolo priznané finančné zadosťučinenie v sume 120 000 Sk s poukazom na dlhotrvajúci stav právnej neistoty, ktorý mu spôsobuje vážne morálne ujmy, zhoršenie kvality života, ako aj na skutočnosť, že v namietanom konaní ide aj o zaplatenie úrokov z omeškania z vysokej finančnej sumy.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen deklarovanie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc predovšetkým doterajšiu neprimeranú dĺžku namietaného exekučného konania, postavenie sťažovateľa v tomto konaní, ako aj ďalšie skutočnosti uvádzané účastníkmi konania ústavný súd dospel k záveru, že priznanie finančného zadosťučinenia v sume 60 000 Sk sťažovateľovi bude primerané konkrétnym okolnostiam prípadu.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania, ktoré vznikli v súvislosti s právnym zastupovaním sťažovateľa advokátkou JUDr. E. P. v konaní pred ústavným súdom (body 3 a 4 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd ich vyčíslil sumou 11 136,90 Sk (slovom jedenásťtisícstotridsaťšesť slovenských korún a deväťdesiat halierov) spolu za tri úkony právnej pomoci podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Suma bola vypočítaná zo základu nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky, ktorá bola v prvom polroku 2006 v sume 17 822 Sk, t. j. 3-krát po 2 970 Sk a 3-krát po 178 Sk za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné, pretože išlo o úkony urobené v roku 2007. Keďže právna zástupkyňa sťažovateľa je platiteľkou dane z pridanej hodnoty, táto suma bola zvýšená ešte o 19 % DPH.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. júla 2007